

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 5. maja 1923.

STEV. 51.

Naš državni dolg.

Minister Stojadinović je objavil v »Politiki« sledeči ekspozé o našem državnem dolgu:

»Ako hočemo govoriti o našem finančnem položaju, moramo najprej dobro poznati položaj našega državnega dolga. Poznamo čas, ko ni imela naša država tako rekoč nobenega dolga. — Neki angleški ekonomist je v gospodarskem delu, ki ga je izdal leta 1871 in v katerem piše o dolgovih vseh držav, ugotovil, da smo tedaj nahajali samo tri države brez dolgov, in sicer: v Evropi Srbija, v Ameriki republika Bolivija in v Afriki republika Liberia. Ti časi so se pa prežvele; tekom zadnjih 50 let so se tudi te države zadolžile in to v značni meri.

Srbija je sklenila prvi dolg na predvečer srbsko-turške vojne v letu 1876; potem se je nanovo zadolžila med vojno še v letih 1877 in 1878. Po tem času je državni dolg zbog potrebe zidanja novih železnic, novih državnih stavbišč, kakor tudi za križje državnega budžeta, vedno bolj raste. Balkanske vojne so leta 1913 primorale Srbijo, da je sklenila nov dolg v iznosu 250 milijonov frankov, tako da je dosegel državni dolg prve dni jan. 1914 iznos 903.310.500 frankov. To je bil dolg Srbije ob začetku svetovne vojne.

Prve dni januarja 1923 je znašal naš predvojni dolg 781.430.500 frankov in anuitete za ta dolg iznašajo danes 43.967.700 frankov. Naš predvojni dolg se deli danes sledeče:

1. posojilo	2%	1881	18.360.000
2. posojilo tobačno			8.770.000
3. renta	4%	1895	328.030.000
4. posojilo	5%	1902	35.726.000
5. posojilo	4,5%	1906	63.116.000
6. posojilo	4,5%	1909	97.348.000
7. posojilo	5%	1913	230.080.000

Celokupno 781.430.500

Bil je uprav srečen slučaj, da ni smo sklenili naše predvojne dolgov v Zedinjenih državah, v Angliji ali v Švici, ker stoji njih valuta danes al pari z zlatom. Ako bi dobili svoječasno posojila iz omenjenih držav, bi bil položaj naših dolgov danes popolnoma drugačen. Večina naših predvojnih dolgov je bila sklenjena v Franciji; zbog padca francoskega franka, se je efektivno zvišanje naših obligacij reduciralo na eno tretjino: za vsaki dolar katerega pošljemo danes v Pariz ne plačamo 5 frankov, ampak 15 frankov po pariški borzi. Razen tega, se je placiralo del predvojne dolga v Nemčiji in Avstriji, mirovna pogodba nas oprošča od plačanja tega dela našega dolga in temu dejstvu se je zahvaliti, da plačamo za rento 4% leta 1895 samo 4.030.200 frankov anuitete, namesto da bi plačali 15.080.000. Ravno tako plačamo za posojilo 4,5% leta 1909 za 1.875.000 frankov manj nego znaša predvidena vsota. S tem smo se osvobodili anuitet v znesku okroglih 6 milijonov frankov, odnosno oprostil smo se sedmega dela našega dolga.

Padec denarja je prinesel koristi državnim blagajni. Plačilo kuponov in amortizacij se izvršujejo v dinarjih.

K tem predvojnim dolgovom, ki jih je sklenila kraljevina Srbija, je treba prišteti tudi še bremena nove države SHS. Medtem ko se je zatekala Srbija, ko je potrebovala gmohtna sredstva, vedno samo v inozemstvo, se je nova država naslanjala

tudi na domači denarni trg, kar je najboljši dokaz za našo gospodarsko in finančno moč.

Prvo posojilo nove države je bilo izdano leta 1919 v 6% bonih v celokupnem iznosu 269 milijonov jugoslovanskih kron in 12 milijonov dinarjev. V letu zadnjih 4 let je bilo to posojilo popolnoma vplačano, tako da danes nimamo več nego za 3 milijonov dinarjev bonov v cirkulaciji. Drugo nošanje posojilo, ki je že večje važnosti nego prvo, je pa 7% posojilo iz leta 1921 v iznosu 500 milijonov dinarjev. Končno se je sklenilo še tretje nošanje posojilo leta 1922 v svrhu likvidacije agrarnega vprašanja v Bosni. Boni znašajo 130 milijonov dinarjev in anuitete 6.050.000 dinarjev. Poslednja dva dolga predstavljata naš konsolidiran dolg.

Poleg tega ima naša država še dolgove pri Narodni banki. Dne 22. marca t. l. so znašali boni izplačani pri Narodni banki 2.956.000.000 dinarjev. Država plača sedaj 1% obresti za del tega dolga. Država ima pa pri Narodni banki kredit, ki znaša 297 milijonov v različnih inozemskih valutah. Ako vzamemo kot povprečno vrednost kurz franka, bi znašal ta kredit 1.910.000.000, zato bi se moglo znižati državni dolg za celo to svoto, ako bi se hotelo izvršiti takoj likvidacija.

Kar se tiče inozemskih dolgov, ako ne računamo one sklenjene s francosko, ameriškano in angleško vlado v letih 1919—1920, dolgovi, ki spadajo, dasi so bili sklenjeni po vojni, vendar med medzavezniške dolgove, smo v zadnjih štirih letih sklenili samo eno zunanjo posojilo, to je posojilo z banko Bleir in drug iz New Yorka v iznosu 25 milijonov dolarjev, od katerih smo dobili do sedaj 15 milijonov. Kuponi tega dolga znašajo celokupno 1.200.000 dolarjev, ali 120 milijonov dinarjev na leto.

Potemtakem tvori naš državni dolg sledeča letna bremena:

1. Predvojni dolgovi (48 milijonov frankov) 312 milijonov dinarjev.
2. Povojni zunanji dolgovi: 120 milijonov dinarjev.
3. Nošanja posojila: 50 milijonov dinarjev odnosno celokupno 482 milijonov dinarjev.

Lahko trdimo, da ta bremena nas preveč ne težijo (tako govori gosp. Stojadinović) ker smo garantirali anuitete za zunanje dolgove z dohodki monopolov in z kosmatimi dohodki železnice, samo dohodki monopolov znašajo 1.700.000.000 dinarjev; čisti dohodki znašajo približno eno milijardo, medtem ko nam zadostuje za anuitete 482 milijonov.

Iz tega se razvidi, da je finančni položaj naše države zelo ugoden in da je treba samo vztrajnega, intenzivnega dela da saniramo naše finance. To je pa naloga nove skupščine.

0 padcu ogrske krone.

Padec ogrske krone se je pojavil v istem času kakor resna borzna kriza. Oba ta pojavi sta v gotovi zvezi in jih je torej treba razmotrivati skupaj. Finančnogospodarski umetnikarji so v zadnjih letih teoretično in praktično poskušali z ogrsko krono, seveda brez uspeha. Gospodarskih zakonov ne moremo kar tako narekovati; nasilne odredbe sicer lahko naravni razvoj kolikortoliko ovirajo, ne morejo pa spremeniti končnega zaključka.

Hugon Konyi pravi, da je padec ogrske krone v zadnjih tednih v veliki meri posledica ukinjenja one znane naredbe, ki je prepovedala tujemu posestniku učinkov prosto razpolaganje s svojimi, dobljenimi iz skupička njegovih vrednostnih papirjev. Po ukinjenju te prepovedi je devizna centrala prisiljena, da vsaj deloma nagradi pravico razpolaganja s tako nastalimi kronskimi zahtevami — nasledstvene države so izvzele. — Napaka ne tiči v ukinjenju odredbe, temveč v tem, da so odredbo sploh kdaj razglasili. Ta prepoved je tuje imejtelje ogrskih učinkov nekako presenetila in presrašila, in sedaj porabijo prvi trenutek, da se ogrskih učinkov znebijo. Bojijo se, da bo prišel čas, ko bodo njih vrednostni papirji vsled kake podobne prepovedi kar nekako zaostali. Odredba, ki se ni brigala za praktično življenje, se je morala seveda ob praktičnem življenju razbiti, na škodo splošnega namena. Prenagljena prodaja vrednostnih papirjev tujcem in v tujini je bila gospodarskopolično popolnoma zgrešena. Iz skupička takih prodanih učinkov dobljene valute niso mogle biti gospodarsko zmeraj primerno naložene v domači industriji in trgovini, na drugi strani so pa inozemski kupci izkoristili izbornu borzno konjunkturo in so prodali veliko množino akcij, ki so jih bili itak kupili v spekulacijske namene. Za to dobljene svote, če jih sprejmemo v dobro valuto, so bile pa večinoma tudi večje kakor je bila nakupna cena. Zaključek te prodaje v inozemstvu, ki so jo slavili kot narodnogospodarsko delo, je bil pa ta, da je šlo več dobre valute iz dežel ven kakor je je bilo pa prišlo prej noter.

Sele v drugi vrsti stoji mednarodna spekulacija, ki je kakor povsod tudi tukaj izkoristila situacijo in pripomogla k padcu krone. Spekulacija izkoristila pač staro skušnjo, da denar hitreje izgublja na vrednosti kakor bi pa bilo pričakovati po hitrosti inflacijskega procesa. Iz tega bi se lahko naučili nauk, da je prodaja večjih množin učinkov v tujino šele tedaj priporočljiva, koristna in gospodarsko dobra, če so prodani efekti najmanj deset let pod zaporo.

Drugi vzrok padca krone in borzne krize je pa tale: trg je bil preplavljen vsled emisije gratisakcij, oziroma prav nesorazmerno poceni novih akcij. To je treba dobro premisliti. Lüksus emisije gratisakcij in drugih takih podobnih akcij bi si lahko privoščile samo take družbe, ki sploh ne uporabljajo nobenega bančnega kredita. Družbe pa, ki morajo najeti denar oziroma se poslužiti blagovnega kredita in ki so na ta način neposredno prisiljene pomnožiti inflacijo, take družbe pa z izdajo gratisakcij gospodarskopolično zelo grešijo. Če se to pojavi v preveliki meri, se mora pojaviti seveda močan vpliv na denarno vrednost in na efektni trg. Take družbe bi sebi in splošnim gospodarskim težnjam bolj koristile, če bi izdajale mlade akcije po ceni, ki odgovarja razmeram, in bi tako svoje kreditne potrebe krile iz svojega, oziroma na normalen način. Sledeč tej pravilni gospodarski politiki ne bi jemale potrebnih kapitalij iz banke, temveč bi jih dobile na trgu in bi tako zmanjšale promet bankovcev.

Padec krone je nadalje pospešila nezdrava deviz. politika v uvozni in izvozni trgovini. Omejitev dovolitve

deviz bi se bila lahko spravila v sklad z omejitvijo importnih dovolitev; z izdajo importnega dovoljenja bi bili morali obenem določiti tudi kurz zahtevane valute. Tedaj bi bil tako obrtnik kakor tudi trgovec lahko kalkuliral s fiksnimi številkami; negotova bi bila samo delavska plača. Na ta način bi se pa tudi povečala odporna sila gospodarskih krogov napram druginji. Enako bi bili lahko delali tudi v eksportnem prometu, s tem, da bi bili napram izvozniku obenem z dovolitvijo izvoza določili tudi ceno eksportne valute. Izvoznik bi se bil tako izognil pogubni spekulaciji, ker bi bil lahko računal z gotovimi številkami. Ta devizna politika je zapeljala trgovino in industrijo k nenavadnemu nalaganju kapitala. Trgovina in industrija ni krila deviznih potreb, ni bilo mogoče kupiti ne izdelanega blaga in ne surovin; trgovina in industrija sta torej, hotele ostati gibljivi, naložili svoj kapital, postavši deloma prosti vsled prodaje zaloga, od osem do osem dni na borzi. Ta način nalaganja kapitala se je vedno bolj širil. Siroka javnost je potem časopisja zvedela za to navidez zelo dobičkanosno nalaganje kapitala in začeli so se polagoma bavili s tem tudi taki krogi, ki so bili gospodarsko čisto neizsolani in pa lej kupčiji popolnoma tuji. Ono občinstvo, ki je bilo v preteklih časih v denarnih stvarih skrajno konservativno in je strogo gledalo na to, kateremu denarnemu zavodu bo zapalo svoje prihranke, je začelo na debelo dvigati svoje vloge in jih nalagati popolnoma brez kontrole pri deloma tujih bančnih firmah, nastavih v zadnjih časih kar iz nič. Te dvige, odvzete denarnim zavodom, cenijo samo v Budimpešti na tri milijarde kron. Več milijard znaša tudi ona svota, ki sta jo naložili trgovina in industrija. Bolezen se je razširila tudi na deželo, pošiljali so ven okrožnice in agente, da nabirajo denar.

Proti temu nenormalnemu razvoju niso ničesar ukrenili. In vendar je bilo jasno, da se morajo pojaviti posledice v fitem trenutku, ko nepoklicane tvrdke odtegnejo ta denar trgu. Tako je šlo naprej. Vsled obilno tekočega kapitala so nastali — posebno v težkih papirjih — kurzi, ki so daleko prekašali ono nošanje vrednost dotične akcije, katero bi bilo sicer mogoče doseči v najugodnejših razmerah. Sele prav v zadnjem času se je vlada odločila da bo tako naloženi denar obdavčila, oziroma se te kupčije sama udeležila.

Gori omenjeni momenti borzne in kronske krize so deloma posebne narave. Koncem koncev so pa tudi ti momenti pojavi one bolezni, ki jo imenujemo svetovno denarno bolezen in ki se je lotila denarja vseh vojaško premaganih držav. Saj se je ta rakova bolezen lotila celo denarja držav zmagovalk, izvzemši Ameriko in Anglijo. Rešitev evropskega denarnega gospodarstva je morebiti deloma odvisna od Francije, če bi hotela v reparacijskem vprašanju malo popustiti. Evropsko gospodarsko ozemlje je organska celota, ki je ne moremo na eni točki smrtno raniti, ne da bi ogrozili tudi drugih delov. Spremeniti se mora mentaliteta ljudi in mora priti do veljave zopet predvojna gospodarska morala.

Tako je tudi problem ogrske krone del evropskega gospodarskega problema.

Napisali smo te vrstice, da vidimo, kako je pri padcu kakšne valute treba upoštevati vse mogoče okolnosti in presojati stvar z vseh gospodarskih vidikov.

Kreditni denar.

Gospodarski odnosi so tekom dolge dobe kulturnega razvoja človeštva zavzeli tako obširen obseg, da bi se medsebojnim plačilnim obveznostim nikakor ne moglo priti okom samo s kovanim novcem. Neizmerni promet z blagom, velikanško nakopičenje kapitala, razsežne trgovske zveze, ki segajo dostikrat od najskrajnejše točke zemeljske oble do druge, vse to je povzročilo, da se je razvil medsebojni promet, ki šteje na milijarde.

Tehnično bi bilo nemogoče, da bi se ta neizmerni promet vršil samo s plačilom v gotovem kuranem novcu. Ves kovani denar, ki je razpoložljiv, ne bi zadostoval niti za vsa ogromna plačila enega dneva. — Vsled tega se je moralo poiskati še drug način, kako nadomestiti plačila v gotovini s kuranim novcem potom prikladnejšega sredstva. To nadomestilo se je našlo v resnično velikopotezni organizaciji kreditnega denarja.

Najstarejša, že v starem veku poznata oblika denarnega nadomestila je nakaznica ali nakazilo. Iz nakaznice se je tekom časa razvila menica, ki se je najprvo rabila v 12. stoletju v Florenci. Posebnost menice, da se jo lahko žirira t. j. da se jo dstopi z vsemi pravicami komu drugemu, podaja menici veliko prostejšo in gibčnejšo uporabo, kakor pa nakazilo. Na podlagi meničnega prava uživa menica tako v mejah lasne države, kakor tudi preko mej v mednarodnem trgovskem prometu tako splošno uporabo, da se danes velik odstotek vseh posebno pa inozemskih plačil izvršuje potom menice. Poleg menice pa se je razvilo tudi moderno bančno nakazilo ali ček in pa poštni ček.

Menica in ček pa sta šele v drugi vrsti novčeno nadomestilo. Pravo nadomestilo kovanih novcev pa je papirni denar, bankovec ali novčanica.

Papirni denar tvori neobresljive, takoj plačljive nakaznice, ki jih izda namesto kovanega denarja ali država sama, ali pa od nje v to pooblaščen banka. V prvem slučaju govorimo potem o državnem papirnatem denarju, v drugem pa o bankovcih.

Tudi papirni denar ozir. bankovec ima že svojo precejšnjo starost. Na Francoskem so jih izdali že v početku 18. stoletja in se je ta poizkus ponovil za dobo francoske revolucije v podobi zloglasnih nakazil (asijantil), katere je izdala te-

dajšnja uprava za 45 milijonov frankov.

Izdajanje papirnatega denarja pa ni brez nevarnosti za državno gospodarstvo. Na drugi strani pa je seveda jako zapeljivo za državno upravo, da si pridobi z izdajanjem papirnatega denarja potrebna brezobrestna denarna sredstva, iz katerih si krije del svojih potrebščin.

Te vrste denar dobi svojo nominalno vrednost vsled finančne avtoritete dolične države. Država pa si izposluje sama sebi s papirnatim denarjem kredit; zato obdrži tak denar le toliko časa svojo polno imensko (nominalno) vrednost, dokler kredit države ozir. njena finančna zmožnost nista izpodbita. Vsled tega je prevelika množina papirnatega denarja in v časih krize papirni denar v splošnem velika nevarnost za državno gospodarstvo, ako ne more papirni, »kreditni denar« kriti z gotovim novcem.

Država pa lahko poveri, kakor že omenjeno, da izda papirni denar tudi kaka banka n. pr. v Jugoslaviji »Narodna banka« in potem dobimo papirni denar, ki ga imenujemo bankovec. Za tak bankovec mora biti pripravljeno vedno kritje v kuranem kovanem novcu oziroma v metalni podlagi. Poleg denarne podlage imamo pri nas podano varnost tudi v vrednosti državnih domen.

Država pazno nadzoruje poslovanje pri takih bančnih zavodih.

V bilanci »Narodne banke« za marec 1923 beremo, da imamo na vrednosti metalne podlage v znesku 347,921.000 Din, na vrednosti drž. domen pa 2.138,377.000 Din. — Nasprotno temu ima pa banka razen drugih manjših obveznosti na novčanicah v obliki 5.405,809.000 Din. Število novčanic se je pa pomnožilo v marcu za 65,594.000 Din.

Vključ temu vlada v Jugoslaviji občutno pomanjkanje kapitala. — Vzrok pa so odločno pretirane cene vsem živlenskimi potrebščinam, katere so posledica gospodarske politike onih gotovih krogov, koji imajo za špekulacijo z valuto in z živili vedno dovolj denarja, medtem ko pa mora industrija in solidna trgovina plačevati 14—20%, ako hoče dobiti primeren kapital na razpolago. Poleg tega si da vsak izvoznik plačevati v tuji veljavi in tako izvoz našo valuto preje ubija, kakor ozdravlja. Zeleti bi torej bilo, da se devizne špekulacije in špekulacije z živili z vsemi sredstvi zatro, ker le s tem se prisilijo gotovi krogi, da vložijo svoje kapitale v trgovsko in industrijalna podjetja.

Od inozemskih bank, ki imajo enako nalogo kakor naša »Narodna banka« je pred vsem imenovati najstarejšo evropsko 1694 ustanovljeno

Angleško banko. Njene novčanice veljajo od leta 1844 splošno kakor denarno sredstvo in smejo imeti višino do 18,450.000 funt šterlingov deloma proti kritju potom državnih zadolžnic, deloma v zlažu.

Francoska banka se je ustanovila leta 1800 kakor akcijska družba in in ima od leta 1848 monopol za izdajanje novčanic v višini do pet tisoč milijonov frankov, glede kritja pa ni podrobnejših določb.

Posebno izrazovito pa se kaže namen, kolikor možno omejiti uporabo kovanega denarja v današnjem novodobnem gospodarskem življenju, pri nakazniškem prometu in to pri poštinih nakaznicah ter poštini in bančnem šeku.

Da bomo rejeni in zdravi,

sezimo po hrani pravi.

Kuhajte za to »PEKATETE«. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Delovna dolžnost na Bolgarskem.

Po sklepu mirovne pogodbe so bolgarski državni prevzeli nalogo, da iščejo sredstva za gospodarsko povzdigo dežele, ki so jo tri zaporedne vojne popolnoma izčrpale. Posebno pa so njena že precej nezadostna prometna sredstva vsled dolgotrajne vojne sedaj v obupnem stanju in to tembolj, ker ni mogla Bolgarska računati na kakšno finančno pomoč od zunaj. K tej nalogi se je pridružila neizogibna potreba, da se mladina organizira, da se na eni strani zajezi rahljanje državne discipline, na drugi pa, da se ljudstvu ohrani smisel za delo in fizično uveljavljenje, ter da se ob enem v različne panoge gospodarstva uvedejo racionalne moderne metode.

To so bili v splošnem vodilni nagibi za uvedbo zakonite delovne dolžnosti na Bolgarskem, ki je stopila v veljavo z dne 14. junija 1920. Temeljna ideja za predložitev doličnega zakona je v »Zadrugi« starih Slovanov, posebno pa Bolgarov. Kakor v Zadrugi, se tudi tu z delovno dolžnostjo delovne moči združujejo v skupine, ki imajo delati za skupen blagor. Delovna dolžnost sleduje med drugim — in ne na zadnjem mestu — namen, da vežba osebo za samostojno fizično delo, ki naj jo usposobljuje, da si more v slučaju potrebe samostojno služiti kruh.

Sicer pa se zdi, da je bila zasnovalec zakona o delovni dolžnosti vodilna tudi temeljna ideja češke sokolske organizacije, čeprav ni še na Bolgarskem marsikaterega te-

meljnega pogoja za to. Ta zakon, ki so ga kmetijski poslanci sprejeli v neuglagani obliki, je nalezl na najostrejši odpor pri meščanskih opozicijskih strankah, ki so ga brezobzirno kritizirale, zlasti še, ker je vseboval mnogo pomanjkljivosti in nedostatkosti. Tudi sosednje države, ki so slutile v tem, prikrit namen tajne vojaške organizacije, so ostro odklanjale delovno dolžnost in prišlo je celo do diplomatskih korakov zapadnih vlasti, ki so izzvale marsikatero izpremembo na tem zakonu. (Jeseni 1921.)

Zaključna sodba o uspehih delovne dolžnosti na Bolgarskem se danes ne more še izreči, posebno zato ne, ker nekatere določbe zakona — zlasti one glede delovne dolžnosti ženske mladine — naletejo še vedno na organizatorične težave. V splošnem pa se more reči da so se dosegli vsaj nekateri uspehi, ki jih tudi nasprotniki tega zakona ne morejo tajiti. Zlasti so uspehi glede poljskega dela znani, ker so prinesli državi, oziroma doličnim občinam velik gmojni dobiček, razun tega, da je delovna dolžnost ugodno vplivala na mestno prebivalstvo, posebno na ljudi po pisarnah, v fizični, vzgojevalni in zdravstveni smeri, ker fizični napor na planem dobrodelno vplivajo na trudne živce. Posamezni slučaj, ko je kdo morda trpel na svojem zdravju, ne morejo izpremeniti te sodbe.

Na čelu dela delovnih obvezancev stoji po zakonu »Generalno ravnanje za delovno dolžnost«. To ravnanje obstoji iz upravnega, tehničnega, oskrbovalnega in računsko-nadzorovalnega oddelka.

Prvi člen zakona določa, da morajo vsi bolgarski državljani obeh spolov vršiti zakonito delovno dolžnost in sicer moški po dovršenem 20., ženske pa po 16. letu. Pri delovni dolžnosti se razlikuje »redna« ki traja 8 mesecev, ter »začasna«, ki traja 10—12 mesecev. Dvajset odstotkov sposobnih za delo se morejo odkupiti od delovne dolžnosti, in sicer moški za 12.000 do 48.000 levov, ženske pa za 3.000 do 15.000 levov — primerno njihovim premoženjskim razmeram. Odkupnina za časno delovno dolžnost znaša 100 do 300 levov za vsak dan. Ti razmeroma visoki zneski povzročajo, da se jih je doslej le malo odkupilo, ker raje sami vršijo zakonito delovno dolžnost.

O delovnih obvezancih vodijo občinski uradi sezname, ki so pod nadzorstvom obvezancev in se objavljajo. V vsakem okrožju je urejena »Okrožna delovna pisarna«, ki obsega pet skupin in ima nalogo, da organizira »redne« obvezance. Za izdelavo načrtov o gospodarskih in tehničnih delih, ki se imajo izvesti, skrbijo »Višji delovni svet« in

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Fink je sam pri sebi nekaj zamrmral, kar je lahko pomenilo, da se širinja s tem naziranjem, ali pa tudi nasprotno, in nato glasno rekel: »V splošnem sem zadovoljen s teboj, le prokletega zardevanja se moraš to zimo temeljito odvaditi, kajti to dela možki obraz neznošen«.

Gospo pl. Baldereck pa je nasprotno plahost in skromnost tajinskega mladeniča naravnost navdušila, in ko ji je hčerka odločno rekla: »Fink je popolnoma drugačen mož in mi mnogo bolj ugaja«, je zmajala z glavo in smehljuje dejala: »Tega otrok moj, ti ne razumeš, v vseh tučevih kretnjah se lahko opazi neka plemenitost in naravna gracioznost, ki mora ne hote človeka očarati«.

Prispel je veliki dan, katerega se je imela otvoriti plesna šola. Po zaključku pisarniških ur se je

Anton urno oblekel in stopil po Finka v njegovo sobo. Vodnik je z izvedenim očesom preizkusil novincevo obleko. »Pokaži mi svojo rutico«, mu je velel. »Pisana svila? Sram te bodi! Tu ti dam svojo. Zlij na njo nekoliko parfuma. Kje imaš rokavice?«

Med takimi nauki je peljal prijatelja pred razsvetljeno baronično hišo.

Ko je stopal Anton po stopnicah navzdol, so se odprla vrata Jordanove sobe, in gospod Specht je pomolil glavo venkaj ter poslal za tovarišem svoj najradovednejši pogled.

»On gre!« je zaklical nazaj v sobo. »Nezaslišano! Kaj takega se še ni dogodilo, kar svet stoji. Sami plemenitaši so tamkaj. Lepe reči bodo še nastale iz tega!«

»Zakaj bi pa končno tudi ne šel, če ga povabijo?« je zavnil dobrodušni gospod Jordan tovariševa očitja. Nihče ni več vedel, kako bi nasprotoval, le gospod Piks je z zofe razdraženo zaklical: »Toda meni ne ugaja, da sploh sprejme tako povabilo. On spada v pisarno in k nam. Kaj pametnega in dobrega se v oni družbi gotovo ne bo naučil.«

»Pri takih plesnih družbah si baje dogajajo zelo čudne stvari. Skrajna nemoralna je tamkaj, poleg tega pa so ljubezenske spletke in dvoboji na dnevnem redu. Toda Wohlfart je bil vedno naklonjen takim rečem. Kmalu ga bomo videli, ko bo nekega jutra odšel iz hiše z dvema pištolama pod pazduho, toda, kako bo prišel nazaj, tega sploh ne maram omeniti. Po lastnih nogah ne, to je gotovo.«

»Neumnost«, ga nevoljno zavrne Fink. »Če bi Wohlfart iskal kaj takega, bi lahko našel tudi drugod in ne ravno pri plesu.«

»In francosko mora govoriti«, nemoteno nadaljuje Specht.

»Zakaj ne celo turško?« zakliče gospod Piks.

In sta se gospod Piks in gospod Specht zapletla v prepir o jeziku, v katerem se razumevajo v salonu gospe pl. Baldereck. Vsi tovariši pa so soglašali v eni točki, namreč, da je napravil Wohlfart skrajno nevaren in usodepolen korak, ko se je odločil za obisk te plesne šole, in da spravlja ta korak njega samega v neizrečeno nesrečo, hkrati pa moti in postavlja na glavo splošni človeški red.

»Odšel je!« je zaklicala teta, ko se je po razgovoru s slugo vrnila v sobo.

»To je zopet Finkovo delo«, je dostavil principal.

Sabina je povesila oči na svoje delo. »Veseli me«, je dejala končno, »da je uporabil Fink svoj upliv v to svrhu, da napravi prijatelju veselje in zabavo. On sam ne ljubi plesa, in zanj pomenijo te vaje bolj žrtev, nego veselje.« Brat vprašujoče pogleda sestro, in ona mu rahlo prikimava. »In kako privoščim Wohlfartu, da pride malo med ljudi izmed vseh gospodov je on največ doma. Skoraj vsak večer, ko grem spat, vidim luč v njegovi sobi. Drugi imajo zunaj sorodnike ali dobre znance in prijatelje, toda on je popolnoma sam. Trdosrčno bi bilo zahtevati od njega, da bi živel celo leto tako.«

»Do zdaj je bil dober in priden«, je rekel principal, »videli bomo, ali bo tudi v bodoče tak ostal.«

»Toda kako je bilo mogoče, da je prišel v to družbo?« je zaklicala teta. »Pomislite vendar, ta gospa pl. Baldereck —«

Sabina je potrkala z naprstnikom po mizi: »Fink jim je zapovedal, in

»Okrožni delovni sveti.« Prvemu predseduje »glavni ravnatelj za delovno dolžnost« in ga tvorijo generalni tajniki vseh ministrstev in predstojniki oddelkov »Glavnega ravnateljstva za delovno dolžnost.« — Okrožne delovne sveče pa tvorijo okrožni prefekti kot predsedniki, predstojnik »Okrožne delovne pisarne,« okrožni inženir, okrožni agronom in okrožni delovni nadzornik.

Delovni načrt, ki ga je izdelal »Vrhovni okrožni delovni svet,« mora odobriti ministrski svet. Vpoklicevanje delovnih obvezancev ima pričeiti s 1. aprilom in sicer po vršnem redu. S 15. novembrom se večina obvezancev odpušča. Preko zime se dela le v rokodelskih delavnicah, kjer delovne obvezance poučuje strokovno izvežbani mojstri v različnih rokodelstvih. Pri tem se vpoštevajo moderne pridobitve v obrti.

»Začasni« delovni dolžnosti so podvrženi vsi mladi ljudje od 20. do 40. leta. Delo začasnih obvezancev gre na korist doličnih občin, dočim delo »rednih« obvezancev služi pospeševanju državnega gospodarstva. Rednim delovnim obvezancem preskrbuje država hrano in stanovanje, začasni pa se morajo sami oskrbovati in stanujejo v bližnji hiši.

V letu 1921 je bilo vpoklicanih okroglo 40.000 rednih obvezancev. Porabljali so se za zgradbo in popraviljanje cest in železniških prog, za osuševanje močvirij, za delo v državnih drevesnicah, kopališčih, žrebčarnah itd. V letu 1922 je bilo vpoklicanih okoli 20.000 obvezancev, ki so vršili ista dela, kakor v prejšnjem letu. Dobiček, ki ga je imela država od teh del, se ceni nad 200 milijonov levov.

Sodbe o volji obvezancev za delo so na sploh ugodne. Vendar so se v doličnih občinah, ki so v rokah opozicijskih strank, dogajali tu pa tam slučajni odpori. Istotako je gotovo, da se bo opozicija iz političnih razlogov tudi nadalje upirala temu zakonu. In verjetno je tudi, da pride, ako bi se sistem izpremenil, do izdatnih izprememb na tem zakonu. Ni pa misliti, da bi moglo priti do popolne njegove odprave. To dejstvo je vsekako najbolje izpričevalo o koristi te uredbe.

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Rudišče v Venčacu se je imelo pred vojno eksplozirati po gotovem načrtu in se je imela ruda voziti v syrho predelave v Ateue. Tudi Venčac je treba preiskati, da se vidi, ali se da na poglagi tamošnjih ležišč zgraditi železna industrija tam in v njegovi okolici, ali pa naj

popolnoma pravilno je, da je to storil.

»Toda prosim te, kako pa bo šlo Wohlfartu med temi ljudmi?« je zopet zastokala teta. Kako bo izhajal in kako se enačil s temi lahkoživci? Za to je potrebno mnogo denarja.

»Prepušite to skrb njemu, veselo odvrne Sabina. »Zanj se nam ni treba ničesar bati.«

...

»Odšel je,« je dejal zvečer Karel svojemu očetu. »Popolnoma nove lakaste čevlje sem mu prinesel; in nov klobuk, vse novo od glave do pete. Tako mora biti torej človek napravljen, ako hoče plesati med odličnimi ljudmi.«

»Ti bi pač tudi rad šel plesat?« vpraša oče.

»Ne,« odvrne Karel, »temveč le videl bi rad, kaj delajo na plesu.«

»Tu v krčmi pri »Modri luni« vidiš lahko kaj takega vsako nedeljo; pri odličnih ljudeh tudi ni nič drugače, le da se tamkaj rahlejšje primejo, in poleg tega z rokavicami.«

»No, jutri ne bo malo prahu na Antonovi obleki!«

(Dalje prihodnjič.)

bi se ruda eksplozirala samo za račun kake bolj oddaljene industrije.

Najvažnejše delavnice v Srbiji za predelavo železa so vojnotehnični zavod in Kragujevcu in železniške delavnice v Nišu. Vojnotehnični zavod, ki ima sedaj okrog 1600 delavcev (delavk) je igral veliko narodno vlogo i za zboljšanje domačih železnic, obratov in industrije, kakor tudi vsled čisto samoniklih slovilih obrtnih šol, ki se nahajajo pri tovarni. Železniška delavnica v Nišu je bila pred vojno in tudi v vojni dobi v stanju popraviti vse naše lokomotive in vagona, kar je bilo velike narodne koristi. Sedaj so zopet obnovljene in ko bodo popolnoma dograjene bodo vršile isto vlogo kakor pred in med vojno. Absolutno potrebno je, da se pri tehniških železniških delavnicah osnuje enako obrtna šola za vajence in pomočnike, kakor je obrtna šola v Kragujevcu. Za železnice ozkega tira se bo odprla v Kraljevem v Srbiji delavnica za popravo lokomotiv in vagonov.

V Beogradu je obstojala velika tovarna poljedelskih strojev Bratov Godjevac, ki je imela okrog 350 delavcev, ki je izdelovala in popravljala stroje, vlivala predmete iz litega železa in izdelovala blago iz kovnega železa, poljedelsko orodje in stroje, moste, blagajne itd. Na žalost pa je bila ta tovarna med vojna porušena in ni do danes popolnoma obnovljena. Ona je bila upeljala izdelavo mnogih novih predmetov ter novih načinov dela v Srbiji in je pospeševala upeljavo novih načinov izdelovanja v gotovih obrtnih (postelje, brizgalke, mrlvaške rakve in kovinske zlitine itd.). Namesto nje obstoja sedaj pod drugimi lastniki delavnica za popravila gospodov L. Godjevac in R. Tomić.

Dalje je pred vojno obstojala tudi tovarna »Balkan« v Beogradu, ki je bila srednje velika in ki je vršila popravila ter izdelovala predmete iz litega in kovanega železa, poljedelske stroje itd. Ta tovarna je bila med vojno opustošena in sedaj z ogromnimi napori svojih neumornih lastnikov gg. Popovičev obnovljena. Poleg teh obstoja še nekoliko manjših delavnic, kakor g. Draga Nikolić: Jug; potem Stanojević in Graovac, Save Lozanića in dr. Dve taki se nahajata v Nišu. Ravnotako obstoja nekoliko delavnic za postelje.

V Leskovcu se nahaja tovarna železnih izdelkov in podkev g. Jovića in Kukarja in poleg njihove tovarne delavnica za izdelavo predmetov iz medenine.

V Srbiji se je udomačila lepa ključavničarska obrt, ki se na žalost vsled vojne ni mogla razviti v mehanične delavnice in tovarne.

V Beogradu obratuje Osrednjo podjetje Gliša Josipovića za izdelavo žičnega platna, ograjne žice, žičnih sit, žičnih prepletin, peres za pohišstvo in poleg tega izdelujejo sifa. To podjetje je tehnično zelo lepo urejeno in zelo dobro tehnično vodeno.

Z letošnjim letom je začela obratovati beograjska »strojna tovarna in tovarna za železne konstrukcije, d. d., ki izdeluje največje žel. konstrukcije, strešne konstrukcije, mostove, kotle, nite, stroje, vijake in matice, dvigala, elevatorje, kezone, rezervarje, skretnice in okretnice, vagonete za poljske in gozdne železnice, kompresorje za hladilne naprave in hladilne inštalacije, moderne pekarije in štalacije za pivovarne za tovarne alkohola in podobne naprave. Tovarna je v stanju izdelati letno okrog 250 vag. želez. konstrukcij. Delavnice te tovarne so izvanredno dobro opremljene z vsemi potrebnimi stroji in z livarno.

V Srbiji so v starejših dobah izdelovali kovači vse potrebe za kmete; v zadnjem času pa so se vedno bolj omejili in napravila, razen posameznih mojstrov, ki še sedaj izdelujejo dobre voze, pluge in dr. Mi v Srbiji imamo zlate kovaške roke, da se lahko z njimi pohvali-

mo. Naši kovači so bili predmet obudovanja v Franciji in v Nemčiji. Ta zaklad je treba samo ohraniti in ga vsmeriti v moderni smeri, da se jih izkoristi in jim pomaga, da modernizirajo svoje orodje.

(Dalje sledi.)

TRBOVELJSKI PREM OG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana
Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

Izvoz in uvoz.

Izvoz hraslovih železnih pragov. Po sklepu je Ekonomsko-financijski komite ministrov z veljavnostjo z dne 27. aprila določil izvozno carino za specialni hraslov slaven les (žagane hraslove železniške pragove preko 270 cm dolžine) po 15 dinarjev na komad.

Izvoz krmil. Ekonomsko - financijski komite ministrov je s 30. aprilom t. l. ukinil prepoved izvoza sena, muhara, suhe detelje in ovsar ter sveže repe. V bodoče se bo pobirala za oves in za rezance sladkorne repe pri izvozu izvozna carina 10 Din na 100 kg, medtem ko so ostali našeti predmeti prosti izvozne carine.

Narodno gospodarske zadeve e Industrija.

Tovarna orožja v Bosni. Skodove tovarne v Plznu so poslale nekaj strokovnjakov v našo državo, da preiščejo pogoje, pod katerimi bi se mogel prenesti del Skodovih tovarn v našo državo. Poleg tega je obstojal že poprej načrt, prenesti neko kompletno tovarno orožje iz Avstrije v našo državo. Vojno ministrstvo je tudi že odposlalo posebno komisijo strokovnjakov, da preišče teren v Bosni, kjer bi bilo najpripravnije mesto za zgradbo take tovarne, ker se nahajajo tam tudi veliki železni rudniki.

Obrt.

Preizkušnje za tesarske vajence. Pokrajinska zadruga tesarskih mojstrov za Slovenijo v Ljubljani naznanja svojim članom, da se vrše preizkušnje za tesarske vajence v dne 14. in 15. maja t. l. v Ljubljani. Oni tesarski mojstri, ki doslej svojih vajencev še niso prijavili k preizkušnji, naj to stori do 8. maja t. l., ker se bodo pozneje došle prijave mogle upoštevati šele v jesenskem terminu.

Denarstvo.

Oblok bankovcev v Nemčiji se je v tretjem lednu aprila povečal za 258.1 milijarde na 6096.1 milijarde mark.

Promet.

Brodarski promet na naši obalji. Na naši obalji vršijo obalno in tovarno plovno službo sledeče parobrodarske družbe: jadranska plovdba deln. družba na Sušaku, »Dalmacija« parobrodarska delniška družba v Splitu, Dobrovačko parobrodarska delniška družba v Dubrovniku, Obalna plovdba d. z o. z. v Dubrovniku, Korčulanska plovdba L. Depolo & Co., v Korčuli in »Boka« broderska družba v Kotoru. Navedene paroplovne družbe vzdržujejo in vršijo službo na sledečih linijah in zveznih progah: Na spodnjih progah med Bakrom, Splitom in Kotorom vozijo parobrodi Jadranske plovdbne in Dalmatie. Na spodnjih linijah med Dubrovnikom, Trstom in Bari vozijo parobrodi Dobrovačke paroplovdbne d. d. — Med Splitom in Trstom vozijo parobrodi Dalmatie d. d. — Na lokalnih progah pri morju vršijo službo parobrodi »Jadranske plovdbne«. — Na lokalnih linijah v srednji dalmatinski obali vozijo parobrodi »Dalmatie«, medtem ko vršijo na lokalnih progah južne dalmatinske obale prevozno službo parobrodi dubrovaške obalne plovbe, kurčulanske plovbe in ladje broderskega delniškega društva »Boka«. — Poleg teh domačih družb vršijo na naši obalji plovno službo še sledeče inozemske parobrodar. družbe: Parobrodarska družba »Puglia« in »Babi«, »Lloyd Trieslino« v Trstu in »Costiera« na Reki. — Vozni red parobrodarskih zvez vseh navedenih družb z navedbo tonaže posameznih parnikov za tovarno službo so zainteresom na vpogled v pisani trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Davki.

Prijave o prireditvah radi plačila veselilne takse. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Po novih predpisih ministrstva za finance se morajo vse prijave o prireditvah radi plačila veselilne takse v bodoče vlagati pri kompetentnem oddelku finančne kontrole in ne več, kakor do sedaj, pri davčnem uradu. Oddelek finančne kontrole bo po vplačilu takse žigosal vstopnice in jih izročal strankam ter izven sedeža davčnega urada na željo stranke tudi določal pavšalno takso, katere izmero odobri davčni urad. Izven sedeža davčnih uradov se uvede plačilo takse s pošilno položnico, da se strankam prihrani nepotrebnega pota. Strankam, ki bodo na ta način plačale takso, se pa priporoča, da se radi pravočasnega plačila takse in sicer glede formalnosti točno ravnajo po navodilih organov finančne kontrole.

Trgovski register.

V trgovski register so se vpisale naslednje firme: Mg. Lovro Jurše, lekarna v Podčetrniku. — Izbrisali sta se firmi: Nicifor M. Pivljaković, carinski posrednik v Dravogradu in Franc Zupan, trgovina z mešanim blagom v Gradu.

Razno.

XLIII. redni letni občni zbor »Kmetijske posojilnice ljubljanske okolice, r. z. z. n. z. v Ljubljani« se je vršil dne 26. aprila t. l. Bilanca za upravno leto 1922 izkazuje velik napredek te naše najstarejše in največje posojilnice. — Upravno premoženje je doseglo dne 31. decembra 1922 245,962.268'97 K. Pomemben je ob času splošne denarne krize prirastek po okroglo 42,000.000 kron pri hranilnih vlogah, ki so znašale ob sklepu minulega leta 190,463.344'04 kron. Povpraševanje po kreditih se je razvilo v pravcarlo obleganje ravnateljstva; pritisk se je stopnjeval zlasti v jesenski sezoni. Stanje posojil se je vsled tega dvignilo na 192,926.016'52 K ter s tem naraslo proti prejšnjem letu za okroglo 69,000.000 K. Da se je omogočilo zadostiti vsaj najnujnejšim zahtevam po kreditih, se je posluževal zavod reeskompla pri Narodni banki. Ta reeskompl se je proti koncu leta že znatno zniževal, tako, da znaša stanje 31. decembra 1922 še 23,300.000 K. Portfelj lasnih vrednostnih listin v poslavlki 37,618.150'05 K tvorijo izključno prvovrstni čehoslovaški in jugoslovanski papirji. Poleg vojnih posojil so odpisani nemško-avstrijski in ogrski papirji. Čisti dobiček izkazuje 1,608.338'01 kron. Pri tem je vpoštevati, da se je posluževal zavod zvesti starim tradicijam in v svesti si svojega poklica na domačem denarnem trgu čim kulantnejše obresne mere pri kreditih. To je lahko uveljavljal tembolj, ker je krepko fundiran, kar pričajo med drugim tudi mnoge nepremičnine, med drugim tri ogelne hiše na najboljših prometnih meslih v Ljubljani, ki so vse odpisane na nizke bilančne postavke. Rezervni zakladi so narasli po predpisu dotacij iz novega čistega dobička na dva milijona 761.988'80 K. Število deležnikov se je zvišalo na 4.118. Denarni promet je presegel 1.800.000.000 K. — Občni zbor je določil za razne narodne občekorislne namene 200.000 K ter naklonil med drugim za Trgovsko Akademijo v Ljubljani 100.000 K.

Gospod Fr. Stupica, založnik razstreljiv, Ljubljana, Gospodstvska cesta št. 1 nas prosi za objavo sledeče notice: Posesniki rudokopov, kamnolomov, slaybeniki, kmetje itd. se opozarjajo na policijsko naredbo, glasom katere je potreba za dobavo vsake vrste razstreljiva (smodnika, kamniktila, dinamita, litanila, kapič, vžigalne vrvice) oblastveno dovolila in sicer ne od pristojnega županstva, ampak od pristojnega okrajnega glavarstva, v katerem se prosilec nahaja. Da ne bodo doličniki, ki rabijo razstreljiva, imeli nepotrebnih polov, se vsi v lastnem interesu opozarjajo, da si o pravem času preskrbe potrebna navodila, ker so predpisi zelo strogi in se od strani založnikov razstreljiv ne bode delalo nobene izjeme.

Novo špedicijsko podjetje. V Ljubljani se je osnovalo novo špedicijsko

podjelje pod tvrdko »Slavenska transportna družba z o. z.«, ki bo začela v najkrajšem času poslovali na Dunajski cesti št. 31 pod vodstvom g. Alberta Pečevnika, bivšega ravnatelja in upravnega svetnika delniške družbe »Orient« v Mariboru.

Gospodarska razstava v Pragi. Zemljedelska jednota (Gospodarska zveza) Čehoslovaške republike priredi 1. 1923. v dobi od 16. do 21. maja zopet gospodarsko razstavo v Pragi. Vodstvo si je postavilo nalogo predložiti sedanje gospodarsko stanje v poljedelski in poljedelsko-industrijski panogi ter stopnjevanje razvili iz razstave največji trg za gospodarske stroje in rejno živino v Srednji Evropi. Ministrstvo železnice češkoslovaške republike je obljubilo znižano vožnjo na državnih železnicah. Glede dovoza razstavljenega materiala iz tujine, je vodstvo storilo potrebne korake, da se dovoz in razprodaja inozemskega blaga, katero bi obenem bilo tudi z ozirom na cene deležno vseh ugodnosti in olajšav na razstavo omogoči. Ministrstvo zunanjih zadev je dovolilo poselnikom razstave, ako dokažejo, da v resnici tja pošiljajo, znižane pristojbine za vidiranje potnih listov v sledečem obsegu: poselnikom iz Bolgarije, Estonke, Litve, Lališke, Ogrske, Nemčije, Poljske, Avstrije, Ru-

munije, Grške, Ukrajine, Rusije in kralj. HS, ako imajo v islih stalno bivališče, 75%-no, poselnikom iz ostalih držav 25%-no znižanje.

Popis in pregled živine, vozil in opreme. Mesni magistrat razglasi, da je od 5. maja 1923 naznanili mesnemu vojaškemu uradu v Mesnem domu vsoprežno živino, vozila, avtomobile, motorna kolesa, bicikle in opremo. Opuštev se kaznuje z globo od 100 do 300 dinarjev ali z zaporom.

Italijansko - jugoslovanska - ogrska trgovska zbornica na Reki. Reški trgovci so na nekem zborovanju sklenili resolucijo, ki zahteva uslanovitev laško - jugoslovanske - ogrske trgovske zbornice na Reki.

Zanimanje Švice za naše rude. Neka velika švicarska tvrdkaje poslala svoje zastopstvo v našo državo, da prouči razmere v našem rudarstvu. Najbolj jo zanima manganova ruda v Bosni, katere namerava naročiti za poizkus 200 do 300 vagonov.

Veliki sejem v Bruslju se je vršil od 9. do 25. aprila. Prihodnji sejem bo od 1. do 16. aprila 1924. Izstisk kataloga letošnjega sejma je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Jesenski mednarodni vzorčni velesemenj, ki se vrši v dobi od 2.-9. sep-

tembra 1923 v Pragi, bode, kakor se pričakuje, najlepši izmed vseh dosedaj prirejenih. Prijavnice, ako prav so bile šele pred lednom razposlane, se vračajo že izpoljene, kar dokazuje da je zanimanje za ta sejem kakor v ČSH tako tudi v inozemstvu vedno večje. Na spomladanskem velesejmu, čigar uspeh je bil z ozirom na današnjo splošno situacijo sijajen, se je pojavilo mnogo povpraševanj po blagu iz SHS (vino, preproge, čipke, poljedelski produkti itd. Zalibog se tem povpraševanjem ni moglo usrečiti, ker je bil posej razstavljalcev iz kralj. SHS na Praškem velesejmu primeroma zelo majhen. Priporoča se torej domačim izvoznikom in producentom, da se v večjem številu udeležijo Praškega velesejmja, ker se jim nudi lepa prilika doseči zveze s trgovci in intereseli celega sveta. Industriji in izvozniki, ki se za ta velesemenj zanimajo, dobijo informacije lahko direktno pri upravi velesejma v Pragi ali pa od čerok za prijave konča 31. maja. egavze. n škoslovaških zastopniških uradov. Rok za prijave konča 31. maja.

Tržna poročila

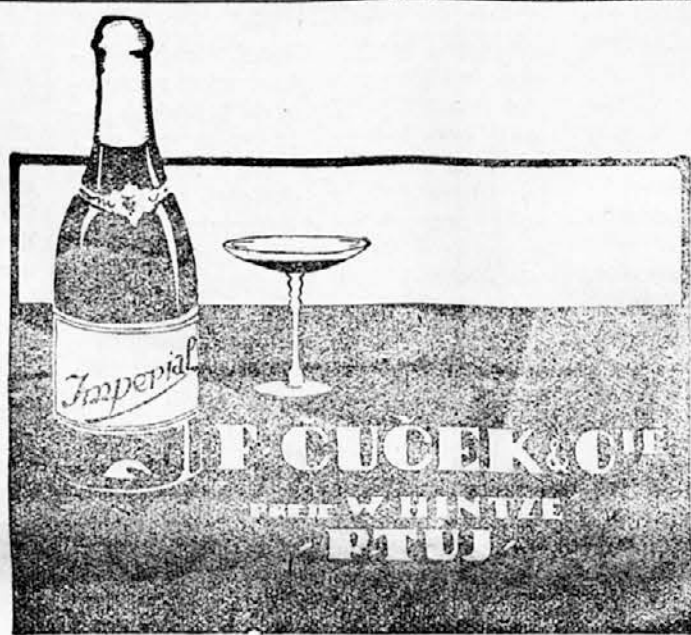
Novosadska blagovna borza (3. t. m.) baška pšenica 77-78 kg 2-3 odst. defektna 3 vagoni 453.75, 76-77 kg 2-3

odst. defektna 1 vagon 413.75, ječmen 64-65 kg ponudba 310, banalski 67-68 kg ponudba 320, oves ponudba 290, povpraševanje 285, koruza 17 in pol vagonov 257.50-260, 11-12 odst. defektna en vagon 225, duplikat kasa za maj, 8 vagonov 267.50, banalska ob Smederevo ponudba 270, sremska ponudba 262, povpraševanje 257, moka baška »00« en vagon 695, »0« ponudba 685, »5« povpraševanje 550, »6« povpraševanje 512.50, obrobi v papirnatih vrečah ponudba 150, v vrečah iz jute ponudba 165.

Zagreški žitni trg (2. t. m.). Poslavno baška, odnosno vojvodinska poslaja nolirajo: pšenica 450-460, koruza žolta 262.50-275, bela 300-310, defektna 200-250, rž 375-380, ječmen za pivovarne 325-345, za krmo 300-310, oves 287.50-300, fižol pisani 500-650, beli 450-500, pšenična moka »0« 687.50-712.50, »2« 662.50-688.50, »4« 637.50-662.50, za krmo 225-250, ržena 525-540, obrobi drobni 160-180, debeli 250.

Cene živini v Italiji: Voli I. vrste 6.35 do 6.70 lir, II. vrste 4.80 do 6.10 lir, III. vrste 4.10 do 4.60 lir; krave I. vrste 5.15 do 6.20 lir, II. vrste 3.90 do 5 lir, III. vrste 3 do 3.80 lir; telela I. vrste 5.80 do 6.10 lir, II. vrste 4.60 do 5.70 lir za kilogram žive teže.

la ameriška pensilvanska različna strojna olja
Tovotna mast
Kemični in tehnični predmeti
Lahki la ameriški bencin
Pipan & Cie
družba z o. z.
Ljubljana

Industriji oglašajte v „Trgovskem listu“!

Priporočamo:
JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!
Franc Erjavec
pri „ZLATI LOPATI“
trgovina z železnino in cementom
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
preje Hammerschmidt (Mühlseisen) nasproti križanske cerkve.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznoverstno žganje, moko in deželne prideleke, raznoverstno rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

RAZPRODAM
Vulkan kose
dobro sortirane velikosti, od 50 do 90 cm dolge, po jako ugodni ceni. — Nudim APARATE namesto klepanja in brusenja kos. ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!
Edino zastopstvo za celo Jugoslavijo: **IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko**

GUMIJASTE TRAKOVE
za cepljenje trt priporoča
tvrdka Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ulica 7
Podružnica Novo mesto, Glavni trg 73

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.
Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit, koks za kovače ter livarne, bencin in ameriški petrolej vedno v zalogi.
Čilski soliter, žveplo in modra galica.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić in drug
= Ljubljana =
Bohoričeva ulica 24

AVTO
bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi
Jugo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.
ŠTAMPILJE
vseh vrst
CIRIL SITAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 15

Na veliko in malo!
Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbesukanec, vezanine, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri
JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Naznanilo preselitve.
Manufakturna trgovina Anton Schuster
Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 7, naznanja, da se je preselila
na Mestni trg št. 25
(nasproti mestnega magistrata) ter bo vsled na novo urejene trgovine še nadalje prodajala po znižanih cenah.

Originalno, zajamčeno pristno
ERENYI DIANA francosko žganje
male steklenice, zaboji po 100 steklenic
srednje steklenice, zaboji po 50 steklenic
velike steklenice, zaboji po 25 steklenic
po originalnih tovarniških cenah, originalni tovarniški popust — je stalno na zalogi pri
FRANC GULDA — MARIBOR.

Elektrotehnično podjetje
Leop. TRATNIK
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 25
Naprava kompletnih elektrarn za vsako napetost. — Zaloga raznih strojev, svetil, žarnic in inštalacijskega materiala. — Popravila elektromotorjev.
Naslov za brzojavke: Motor Ljubljana.
Načrte in proračune na zahtevo.